

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE - MNP

Raport de activitate - 2024

Drepturile omului sunt atacate [...] Tema din acest an (Drepturile noastre, viitorul nostru, chiar acum) ne reamintește că drepturile omului sunt despre construirea viitorului – chiar acum [...] Trebuie să susținem toate drepturile – întotdeauna.

António Guterres Secretarul general al ONU

Activitatea MNP constă, în principal, în: efectuarea de vizite periodice, anunțate sau inopinate, în locuri de detenție; formularea de recomandări către conducerile locurilor vizitate și autoritățile ierarhic superioare; formularea de propuneri de modificare legislativă; activități de mediatizare a mandatului MNP și pregătirea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție, cu privire la interzicerea torturii și prevenirea relelor tratamente; menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT).

Pentru desfășurarea activităților MNP sunt cooptați și colaboratori externi, în baza unor contracte de prestări de servicii, selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și de la Colegiul Național al Asistenților Sociali. Astfel, în anul 2024, instituția Avocatul Poporului a avut 63 de colaboratori externi (9 medici, 10 asistenți sociali și 44 psihologi). De asemenea, la desfășurarea activității de prevenire a torturii participă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectate de către Avocatul Poporului. În prezent, sunt încheiate Protocoale de colaborare cu 44 de organizații neguvernamentale.

Vizite de monitorizare a locurilor de detenție

În cursul anului 2024, MNP a efectuat **63 de vizite** în locurile de detenție (o parte dintre vizite fiind de verificare a implementării recomandărilor formulate prin rapoarte de vizită anterioare):

- **Penitenciare – 15 vizite:** Penitenciarul Ploiești; Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou; Penitenciarul Constanța-Poarta Albă; Penitenciarul Găești; Penitenciarul București-Jilava; Penitenciarul Giurgiu; Penitenciarul Slobozia; Penitenciarul Spital Constanța-Poarta Albă; Penitenciarul Spital București-Jilava; Penitenciarul Târgu Jiu; Centrul de Detenție Craiova; Penitenciarul Satu Mare; Penitenciarul Codlea; Penitenciarul Iași; Penitenciarul Focșani;
- **Spitale de psihiatrie – 5 vizite:** Spitalul Orășenesc de Urgență Târgu Cărbunești - Compartimentul Psihiatrie, județul Gorj; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță

Pădureni-Grajduri, județul Iași; Spitalul Județean de Urgență Giurgiu – Secția exterioară psihiatrie Vadu Lat, județul Giurgiu; Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, județul Ilfov; Spitalul de psihiatrie Voila, municipiul Câmpina, județul Prahova;

• **Centre de Reținere și Arestare Preventivă – 11 vizite:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județeană (IPJ) Dâmbovița; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Buzău; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Călărași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Teleorman; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Tulcea; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Prahova; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Olt; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Bihor; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Cluj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Bacău;

• **Unități rezidențiale pentru copii – 6 vizite:** Centrul de Plasament Sulina, județul Tulcea; Centrul Rezidențial Azur din cadrul Complexului de Servicii Sociale Râmnicu Sărat, județul Buzău; Centrul de Primire în Regim de Urgență al Copilului 3-18 ani Slobozia, județul Ialomița; Casa de Tip Familial Destinată Protecției Rezidențiale a Copiilor „Huluba”, județul Gorj; Centrul de Plasament pentru copilul cu dizabilități din cadrul Complexului de Servicii „Princhindelul” Sibiu, județul Sibiu; Centrul de asistență pentru copilul cu cerințe educative speciale Galați, județul Galați;

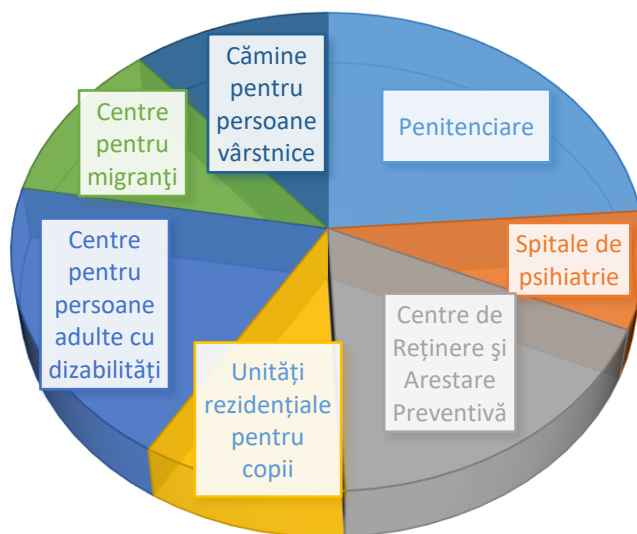
• **Centre pentru persoane adulte cu dizabilități – 12 vizite:** Centrul de Asistență Medico-Socială Fierbinți-Târg, județul Ialomița; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități sat Manasia, comuna Cernătești, județul Buzău; Centrul de Îngrijire și Asistență Pitești, județul Argeș; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități - Tabacovici, județul Arad; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Geoagiu, județul Hunedoara; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Stăuceni, județul Botoșani; Complexul de locuințe protejate pentru persoana adultă cu dizabilități nr. 1 Vaslui, județul Vaslui; Centrul rezidențial de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Casa Toma Breaza, județul Prahova; Centrul de abilitare și reabilitare persoane adulte cu dizabilități Stejărel, sector 1, municipiul București; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulte cu Dizabilități „Gema” din cadrul Complexului de Servicii Comunitare Mislea, județul Prahova; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulte cu Dizabilități Sindrom Down „Ștefan Ionescu” Câmpina, județul Prahova; Centrul de abilitare și reabilitare a persoanelor adulte cu dizabilități Stîlpu, județul Buzău;

• **Centre pentru migranți – 7 vizite:** Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Giurgiu, județul Giurgiu; Serviciul Teritorial al Poliției de Frontieră Constanța – Camera de triere, județul Constanța; Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni, județul Ilfov; Camera de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Tulcea, județul Tulcea; Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Timișoara, județul Timiș; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil - Șomcuta Mare, județul Maramureș; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava;

• **Cămine pentru persoane vârstnice – 7 vizite:** Centrul social pentru recuperare persoane vârstnice Zimnicea, județul Teleorman; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice Nikolas, sat Schitu, comuna Costinești, județul Constanța; Ansamblul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Socială pentru Persoane Vârstnice Moșia Bunicilor - Casa Nuci, sat Nuci, comuna Vasilați, județul

Călărași; Căminul pentru Persoane Vârstnice Fălcoiu, județul Olt; Căminul pentru Persoane Vârstnice Socolu de Câmpie, județul Mureș; Căminul pentru Persoane Vârstnice Sebeș, județul Alba; Centrul Social ”Pietricica”, județul Neamț.

VIZITE MNP

Colaborarea autorităților cu echipele MNP în timpul desfășurării vizitelor

În anul 2024, în cazul tuturor unităților vizitate a existat o foarte bună colaborare a conducerii și a personalului cu membrii MNP, atât în timpul vizitelor, cât și ulterior. A fost permis accesul echipelor de vizită în toate spațiile pe care acestea au dorit să le viziteze și au fost furnizate toate informațiile și documentele solicitate.

Cu ocazia vizitelor de feedback, s-a constatat preocuparea personalului pentru implementarea recomandărilor MNP. În cadrul vizitei efectuate la **Centrul social pentru recuperare persoane vârstnice Zimnicea**, echipa MNP a reținut că de la vizita anterioară, din anul 2023, au fost puse în aplicare, în mare parte, recomandările MNP și a apreciat pozitiv preocuparea și demersurile întreprinse de conducerea centrului și autoritățile locale pentru implementarea acestora și pentru îmbunătățirea condițiilor beneficiarilor: toate spațiile din unitate erau foarte curate și igienizate, camerele de locuit erau foarte spațioase, aerisite, luminoase, călduroase, confortabile, dotate cu mobilier corespunzător, cu tv, cu aer condiționat și cu grup sanitar propriu, dotat adecvat (spre exemplu: mână curentă; scaun pentru duș și covorașe anti-alunecare); toate camerele de cazare erau prevăzute cu buton de panică, ce notifica, odată declanșate, personalul angajat, atât printr-o alarmă sonoră, cât și printr-o lumină intermitentă (la intrarea în centru, pe hol, erau montate 7 casete corespunzătoare fiecărei camere de cazare/dormitor, putând fi identificat foarte repede din ce cameră suna alarma); au fost achiziționate 4 paturi mobile cu acționare electrică și saltele antiescară.

La **Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil - Șomcuta Mare**, echipa de vizită a constatat o îmbunătățire semnificativă a condițiilor de locuit oferite migranților, fapt datorat unui amplu proces investițional, efectuându-se lucrări de renovare și amenajare a spațiilor centrului.

Exemple de bune practici constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare

- În cadrul vizitei efectuate la **Centrul Social „Pietricica”**, s-a constatat preocuparea personalului pentru implicarea beneficiarilor, persoane vârstnice, în diverse activități: sala de socializare era o cameră luminoasă, spațioasă, dotată cu aproximativ 100 de scaune comode și noi, sistem de sonorizare, cu calculator, proiector video, dulapuri pentru cărți, masă, unde, la momentul vizitei, mai mulți beneficiari participau la o activitate de grup. Din discuțiile cu beneficiarii centrului, a reieșit că aceștia participă în mod frecvent la astfel de activități, la care se adaugau concursuri și jocuri distractive, organizarea de excursii și plimbări în aer liber, aniversarea zilelor de naștere.

- La **Penitenciarul de Femei Ploiești -Târgșorul Nou** s-a deschis, începând cu data de 1 martie 2024, Comunitatea terapeutică destinată femeilor cu depresie, anxietate și tulburări de personalitate, în vederea compensării nevoilor identificate și pentru a facilita reintegrarea persoanelor în comunitate; la data vizitei, erau incluse 16 deținuți.

- În timpul vizitei la **Casa de Tip Familial „Huluba”**, copiii au menționat echipei MNP atașamentul personalului față de ei, erau mulțumiți de condițiile din casă, relatând cu plăcere diverse aspecte din activitățile desfășurate (sărbătorirea zilelor de naștere, excursii organizate, ieșiri la unele activități socio-culturale în comunitate, spectacole organizate etc.). Au mai menționat că sunt sprijiniți și supravegheați pentru realizarea în bune condiții a activităților școlare și extrașcolare.

- În curtea interioară a locației în care funcționau **Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă** (SIRAP) și **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București**, a fost finalizată reabilitarea unei capele. În cadrul discuțiilor purtate de către membrii echipei MNP cu persoanele private de libertate, acestea au declarat că toate persoanele custodiate au primit, cu ocazia Învierii, pachete cu alimente permise de lege, specifice sărbătorii Pascale și că s-au bucurat (mai ales persoanele care nu primiseră vizite de la aparținători). De asemenea, persoanele arestate au precizat că au participat și la slujba Învierii, organizată în acest context.

- În cadrul vizitei efectuate la **Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulte cu Dizabilități „Gema”**, echipa MNP a constatat preocuparea personalului centrului pentru facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități locomotorii, la toate activitățile desfășurate în centru, nu numai la cele uzuale. Majoritatea beneficiarilor utilizau fotoliu rulant, ceea ce nu constituia un impediment, beneficiarii fiind observați, de echipa MNP, în spațiile comune din centru și în curte. În clădire existau rampe de acces la intrare și inclusiv la cabine de toaletă, fotolii rulante, scaune pentru îmbăiere, dar și o platformă pentru scări, tip lift, pentru deplasarea persoanelor cu dizabilități între nivelurile clădirii. Reprezentanții MNP au surprins transportul cu platforma a unei persoane cu dizabilități, constatând că era efectuat în condiții de siguranță, atât pentru beneficiarul aflat pe fotoliu rulant, cât și pentru celelalte persoane care manevrau platforma sau care erau în imediata apropiere.

Toate aceste dotări (chiar dacă nu era accesibilizat spațiul în totalitate, urmând să fie rezolvate și deficiențele existente la momentul vizitei) și mai ales preocuparea personalului pentru îngrijirea corespunzătoare a beneficiarilor nu se regăsesc frecvent în centrele pentru persoane cu dizabilități.

- La data vizitei în **Penitenciarul Constanța-Poarta Albă**, administrația penitenciarului avea implementate o serie de lucrări de reparații curente în vederea acordării unor condiții de cazare decente, dar și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru personalul angajat (de exemplu, reparații curente și igienizări la un număr de 31 camere de deținere - băi, cambuze din cadrul a 8 secții de deținere). De asemenea, în penitenciar erau în derulare investiții, ce aveau ca

rol dezvoltarea infrastructurii existente, cum ar fi, de exemplu, amenajarea și dotarea, conform standardelor, a cel puțin 1.140 de locuri noi de deținere:

- Secțiile IV-V, Obiectiv de investiții cuprins în Memorandum, construcție nouă, pe actualul amplasament al secțiilor ce vor fi dezafectate și demolate. Obiectivul de investiții va avea minim 363 locuri de cazare regim semideschis și arestați preventiv (regim închis), săli de mese, curți plimbare, cabinete medicale, săli de sport, lectură, cabinete asistență socială, educatori și psihologi;

- Complex Corecțional, care va include și un Pavilion Multifuncțional și un Pavilion de deținere cu 80 de locuri, regim deschis și semideschis. La data vizitei, lucrarea era în execuție, la stadiul financiar de 69% și stadiul fizic de 75%, termen estimat de finalizare fiind 25 februarie 2025 etc.

- ***Ansamblul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Socială pentru Persoane Vârstnice Moșia Bunicilor - Casa Nuci*** oferea rezidenților continuitatea vieții „ca acasă”, indiferent de modificările apărute urmare a fenomenului de îmbătrânire. Rezidenții locuiau în clădiri în funcție de starea lor de sănătate, atât fizică cât și psihică, astfel: Clădirea Nuci era destinată cazării persoanelor autonome (erau cazați rezidenții care erau mobili, cu boli în faza incipientă); Clădirea Brazi-Castani era destinată persoanelor semiautonomes (erau cazați rezidenții semimobili, la care boala a avansat ușor); Clădirea Salcii era destinată persoanelor la care starea de sănătate era într-o degradare mai gravă (erau cazate persoane imobile sau semimobile, cu boli psihice într-o fază mai avansată). Astfel, era asigurată în permanență activitatea de îngrijire a rezidenților în diferitele stadii ale bolilor lor. Chiar dacă rezidentul se caza în clădirea Nuci cu o anumită stare de sănătate, iar în timp aceasta se degrada, acesta era transferat într-una din clădirile adaptate nevoilor sale. În același timp, dacă starea de sănătate i se îmbunătățea, acesta era transferat în clădirea adaptată necesităților sale.

- În ***Centrul de Îngrijire și Asistență Pitești***, dormitoare erau elegante, luminoase și spațioase, într-o stare foarte bună de curățenie, cu ferestre mari din termopan, dispuneau de sisteme de încălzire și ventilație naturală/artificială (aer condiționat) și pavimentul placat cu gresie. Fiecare dormitor era decorat diferit, personalizat, cu obiecte decorative, aparate tv, era adaptat corespunzător pentru persoanele cu dizabilități, iar spațiile comune degajau o atmosferă prietenoasă.

- În ***Penitenciarul Târgu Jiu***, deținuții cu afecțiuni psihice erau incluși în proiecte de activitate și programe specifice, consiliere psihologică, activități sportive, moral-religioase și tehnico-aplicative. Exista o comunicare reciprocă permanentă între Sectorul Reintegrare socială și Cabinetul medical pentru identificarea acestor deținuți, precum și pentru asistarea cât mai optimă a acestora pe perioada detenției.

- În ***Căminul pentru Persoane Vârstnice Sebeș***, curtea și grădina centrului erau foarte bine întreținute, cu alei pavate, mese cu scaune și umbrele de soare, bănci, căsuțe cu cărți, o filigorie cu grătar, o fântână arteziană, spații verzi unde erau plantate flori, o livadă cu pomi fructiferi (meri, peri, pruni, cireși, vișini) și o mică grădină de legume. Serviciile de asistență psiho-socială acordate în centru erau organizate eficient, iar beneficiarii erau implicați în variate activități recreative și de socializare.

- La ***Centrul de Plasament pentru copilul cu dizabilități din cadrul Complexului de Servicii „Princhindelul” Sibiu***, pentru cei 9 minori din centru au fost realizate demersurile privind adopția.

- La ***Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil - Șomcuta Mare***, Inspectoratul General pentru Imigrări a dotat cabinetul psihologic cu un aparat prin intermediul

căruia se asigură traduceri; în centru existau traducători care asigurau traduceri, și o bază de date cu interpreți ai limbajului mimico-gestual, la care se apela pentru sprijinul beneficiarilor cu dizabilități, în funcție de nevoi.

- **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Bihor** avea în dotare un club/bibliotecă, cu un fond de 250 de titluri de carte, în limbile română, maghiară, arabă și ebraică.

- **Penitenciarul Satu Mare** dispunea de o sală de sport interioară, cu o suprafață de 138 mp, foarte bine dotată, de o bibliotecă, dotată cu aproximativ 12.200 titluri de carte, în limbile română, maghiară și ucraineană, cu sală pentru lectură și activități culturale. Penitenciarul deținea o Gospodărie Agro-Zootehnică (GAZ), situată la periferia municipiului Satu Mare, care se întindea pe o suprafață de 45 de hectare, unde se desfășurau activități de zootehnie și producție vegetală/legumicultură, producția obținută fiind folosită pentru hrănirea persoanelor deținute.

- Personalul medical din cadrul **Spitalului de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca** era bine instruit cu privire la prevederile procedurii privind internarea nevoluntară, elaborată în cadrul spitalului.

Exemple de deficiențe constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare

Deficiențe sistemice constatate de către MNP în anii anteriori, precum **supraaglomerarea, condiții de cazare necorespunzătoare, personal insuficient și necorespunzător instruit** s-au regăsit și în anul 2024. De exemplu, în ceea ce privește supraaglomerarea, în penitenciare precum Ploiești, Slobozia, Satu Mare, Constanța-Poarta Albă etc., aceasta era de cca. 150%, iar în Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, supraaglomerarea era de 160%.

Un alt aspect îngrijorător, constat de echipele MNP în timpul vizitelor de monitorizare, este **suprasolicitarea personalului**, aflat în număr insuficient, în toate tipurile de locuri de detenție. Volumul mare de activități, raportat la complexitatea acestora și numărul angajaților, poate conduce la apariția fenomenului de burn-out, prin suprasolicitarea personalului existent.

Astfel de situații au fost regăsite, de exemplu, în Centrele de Reținere și Arestare Preventivă (nr. 1 București, Dâmbovița, Buzău, Prahova), precum și în Penitenciarul de Femei Târgșor (unde procentul de încadrare la nivelul Cabinetului medical era de sub 50%, cu toate demersurile făcute de unitatea penitenciară pentru ocuparea posturilor vacante). Situația era similară și în centre rezidențiale: în Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulțe cu Dizabilități „Gema”, conducerea centrului și membri ai personalului au menționat echipei MNP, pe parcursul vizitei, necesitatea încadrării mai multor infirmieri (*nu mai facem față*) – era nevoie de cel puțin încă un infirmier pe sector, având în vedere afecțiunile beneficiarilor, iar unii dintre beneficiari necesitau prezența permanentă a personalului de îngrijire, pentru a nu se autoagresa.

În Spitalului de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, personalul spitalului considera că este insuficient, raportat la numărul pacienților și diagnosticele acestora. Într-una dintre fișele de raportare inițială a evenimentelor adverse asociate asistenței medicale identificate (EAAAM), verificate de echipa MNP, se reținea ca și cauză a incidentului (agresivitate a pacientului asupra altor pacienți și a unui membru al personalului): *imposibilitatea monitorizării și supravegherii adecvate a pacienților cu riscuri (heteroagresivitate, risc suicidal, risc de cădere etc.) din cauza personalului insuficient raportat la numărul de pacienți*. Conform declarațiilor reprezentanților spitalului, suprasolicitarea la locul de muncă a fost una dintre cauzele decesului unui membru al personalului auxiliar, care suferea de comorbidități.

Conducerea locurilor de detenție, la recomandările echipelor MNP, au identificat posibile soluții privind lipsa de personal.

De exemplu, în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Prahova unde, la compartimentul pază și supraveghere, erau 12 funcții încadrate și 2 funcții vacante, iar la

compartimentul escortă arest-transfer erau 10 funcții încadrate și 5 funcții vacante: • a fost inițiată procedura de cedare a unui indicator de agent de poliție către IPJ Ialomița în schimbul mutării unui agent de poliție cu experiență din cadrul acestei unități către centru; • a fost identificat un agent de poliție căruia i-au fost modificate raporturile de serviciu prin mutarea la centru - Compartiment Pază Arest; • a fost aprobată scoaterea la concurs prin încadrare din sursă externă a 3 posturi de agent de poliție, procedura urmând a fi demarată în următoarea perioadă.

În Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulte cu Dizabilități Sindrom Down „Ștefan Ionescu” Câmpina, unde erau vacante 11 posturi din 20 posturi aprobate (1 șef centru, 1 asistent social, 1 psiholog, 1 medic, 1 psihopedagog, 1 instructor de ergoterapie, 1 asistent medical, 2 infirmier, 1 administrator și 1 muncitor calificat întreținere), conducerea Asociației s-a preocupat de atragerea de personal, atât cu contract de muncă, cât și în regim de voluntariat. În cursul anilor 2023 și 2024, au fost organizate concursuri pentru posturile de instructor ergoterapie și asistent social, care însă nu au fost ocupate. La data vizitei, era publicată o ofertă de angajare pentru un post de infirmier. Pentru asigurarea serviciilor sociale și psihologice, Asociația avea încheiate contracte de colaborare cu mai mulți prestatori. De asemenea, desfășurau activitate în cadrul centrului, în regim de voluntariat: managerul de caz al beneficiarilor, care era membru al Asociației; 3 instructori de ergoterapie; un medic de medicină generală; un infirmier.

În multe dintre locurile vizitate, **nu erau respectate prevederile Legii privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap nr. 448/2006**, în ceea ce privește **accesibilizarea spațiului pentru persoanele cu dizabilități locomotorii**. Astfel, în cele mai multe unități vizitate, membrii MNP au reținut lipsa rampelor pentru accesul în clădire, precum și lipsa cel puțin a unei camere de cazare și a unui grup sanitar amenajat și dotat corespunzător pentru persoane cu dizabilități (de exemplu, în penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, dar și la Camerele de triere din cadrul Poliției de Frontieră). În Spitalul Județean de Urgență Giurgiu – Secția exterioară psihiatrie Vadu Lat, spațiile nu erau accesibilizate pentru persoane care se deplasează în fotoliu rulant. Astfel cum erau dispuse spațiile, precum și existența pragurilor la intrare în salon/grup sanitar, făcea improbabilă ieșirea acestora în aer liber.

O altă problemă constatată de MNP, în special în cazul spitalelor de psihiatrie și a centrelor rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități, este **colaborarea defectuoasă cu unele unități spitalicești**, în unele cazuri fiind de natură a pune în pericol starea de sănătate a pacienților psihiatrici/beneficiarilor. De exemplu, un pacient adus la camera de gardă a Spitalului de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca pentru agitație urmare a ingestiei de medicamente este redirecționat către un alt spital; pacientul revine după 3 ore de la Spitalul Clinic de Urgență „Sf. Pantelimon” București, unde a fost transportat de ambulanță, cu un set de analize uzuale și fără niciun consult; a fost încă o dată redirecționat către Spitalul Clinic de Urgență București - secția toxicologie, de unde a revenit ulterior cu consult toxicologic și a fost internat.

Sunt prezentate, în continuare, câteva dintre **deficiențele întâlnite de MNP, în funcție de tipul locului de detenție vizitat**:

- **centre pentru persoane adulte cu dizabilități**: • condiții de cazare necorespunzătoare: camerele nu erau personalizate, pentru a fi un ambient cât mai familiar; erau montate câte 2 wc-uri în aceeași încăpere (similar grupurilor sanitare dintr-o grădiniță de copii), despărțite de o chiuveță, fără a exista un perete despărțitor sau perdele, pentru asigurarea intimității beneficiarilor, în cazul în care erau utilizate în același timp; unele grupuri sanitare/saloane prezentau praguri la intrare, care pot constitui un risc de cădere pentru beneficiari; centrul asigura materialele igienico-sanitare necesare beneficiarilor, dar acestea nu erau la dispoziția beneficiarilor, aceștia fiind nevoiți

să solicite hârtie igienică de fiecare dată când își satisfăceau nevoile fiziologice, ceea ce nu este de natură a încuraja autonomia acestora (din contră, această abordare infantilizează beneficiarii, având în vedere și dispunerea wc-urilor, câte două în încăpere); marcajele de diferite culori, cu scop de semnalizare a gradului de mobilitate/imobilitate a persoanelor cazate în încăperile respective, nu corespundeau cu statusul locomotor al persoanelor din camere; ● centrul nu dispunea de supraveghere video în spațiile comune și exterior sau de pază umană; ● în centru se utilizau, eronat, termeni: *pacient* în loc de *beneficiar*, *salon* în loc de *cameră*, *internare* în loc de *admitere*, *Registru de internări* în loc de *Registru de evidență a beneficiarilor* etc., în majoritatea documentelor existente la nivelul centrului (Regulament de Organizare și Funcționare, Regulament Intern, proceduri de lucru etc.), care conduceau la o interpretare eronată a scopului serviciului social și provocau confuzii, inclusiv pentru potențialii beneficiari și aparținătorii acestora; ● nu se realiza reevaluarea situației beneficiarului cel puțin anual, sau atunci când situația o impunea, respectiv dacă apăreau modificări semnificative ale stării de sănătate și ale statusului funcțional fizic și/sau psihic al beneficiarului și nu se întocmeau Planuri Individualizate de Asistență și Îngrijire/Planuri de Intervenție așa cum este prevăzut, ca instrumente de lucru în legislația specifică domeniului asistenței sociale; ● la nivelul centrului nu era elaborat un Plan de activități care să fie afișat pentru a fi cunoscut de beneficiari și angajați; de asemenea, nu era întocmit un Registru de activități în care să se consemneze activitățile în care sunt implicați beneficiarii, ca activități recomandate de specialiști în planurile de intervenție; ● la nivelul centrului nu era elaborat un plan anual de instruire și formare profesională care să cuprindă sesiunile de instruire cu teme de interes și nu exista un registru de evidență privind perfecționarea continuă a personalului; majoritatea temelor din Plan anual de formare profesională pentru personalul angajat se refereau la aspecte medicale, de igienă, regulamente și reguli interne, fără a fi cuprinse și noțiuni privind legislația națională și internațională privind drepturile omului; ● la nivel de centru/DGASPC nu erau încheiate protocoale de colaborare cu spitale, privind asistența medicală a beneficiarilor din centru; conform declarațiilor reprezentanților centrului, au existat dificultăți la trimiterea beneficiarilor la spital, unii medici de gardă acceptând cu dificultate evaluarea beneficiarilor sau chiar refuzând internarea, cum a fost cazul unei beneficiare din cadrul Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoanele Adulte cu Dizabilități „Gema” care necesita o evaluare ortopedică și care a fost trimisă în cursul nopții la centru (a doua zi a fost din nou adusă de personalul centrului, de data aceasta fiind examinată).

- **cămine pentru persoane vârstnice:** ● existau dosare ale beneficiarilor, care nu conțineau Planurile individualizate de asistență și îngrijire; ● lipseau reevaluările periodice, în cazul mai multor dosare ale beneficiarilor; ● centrul nu asigura servicii de recuperare/reabilitare în scopul menținerii sau ameliorării autonomiei funcționale a beneficiarului, iar planurile individualizate de asistență și îngrijire și fișele de monitorizare servicii ale beneficiarilor nu detaliau astfel de servicii, neexistând personal pentru asigurarea acestui tip de servicii și nici Registru de evidență a programelor de recuperare/reabilitare funcțională; ● nu erau asigurate condițiile necesare pentru derularea activităților de socializare și petrecere a timpului liber, prin diversificarea activităților de petrecere a timpului liber (organizarea unor excursii, sărbătorirea zilelor de naștere, a sărbătorilor religioase, a activităților de divertisment etc.); ● cabinetul psihologic nu era dotat metodologic cu instrumente de lucru licențiate; activitățile psihologice nu se consemnau într-un Registru de evidență a actelor profesionale; ● programul personalului de îngrijire (infermieri) se desfășura în ture de câte 24 de ore, ceea ce contravine prevederilor art. 115 alin (2) din Legea nr. 53/ 2003 (republicată)- Codul Muncii; ● personalul nu a participat pe parcursul anului, la nicio sesiune de instruire privind cunoașterea procedurilor de lucru utilizate în centru și nu era întocmit un Plan anual de instruire și

formare profesională; ● pe ușile camerelor nu erau afișate indicatoare de culori corespunzătoare statusului locomotor al persoanelor cazate în camere.

- **spitale de psihiatrie:** ● condiții de cazare necorespunzătoare: lipsa patului individual pentru fiecare pacient (Spitalul de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță Pădureni-Grajduri); paturi alipite sau foarte apropiate și lipite de ferestre; lipsa de personalizare a saloanelor; lenjerie de pat și saltele uzate; obiecte de mobilier insuficiente și deteriorate; lipsa spațiilor pentru păstrarea obiectelor personale, sub cheie, pacienții păstrându-și obiectele personale sub pat; pereți goi și decojiți; ferestre cu cadrul metalic exterior rupt; pardoseli murdare cu mozaic crăpat; grupuri sanitare nefuncționale și deteriorate, fără uși, nefiind asigurată intimitatea pacienților; instalații electrice nesecurizate; wc-uri (turcești și clasice) și dușuri în saloane, separate de restul încăperii unde se aflau paturile pacienților printr-un perete, fără a exista ușă, iar chiuvetele erau dispuse în imediata vecinătate a unora dintre paturi; nu se asigura pacienților, în saloane, lumină naturală în mod corespunzător, iar întrerupătoarele de lumină nu erau accesibile pacienților, fiind montate în exterior, lângă ușa de acces în salon și manevrate de către personal, fără a consulta, în prealabil, pacienții; săli de mese în număr insuficient sau inexistente; pacienții aveau un aspect neîngrijit, îmbrăcămintea și încălțăminte erau murdare și uzate.

În unele unități psihiatrice aspectul general era de închisoare, care nu era de natură a asigura o stare de bine pacienților: la Secția exterioară psihiatrie Vadu Lat, de exemplu, existau gratii atât la geamuri, cât și pe culoarul dintre saloane, la ușa care separa saloanele pentru femei de cele pentru bărbați; majoritatea ferestrelor din saloane erau acoperite cu folii opace, pacienții neavând posibilitatea de a privi pe geam, în condițiile în care mai mulți pacienți au sesizat echipei de vizită faptul că sunt scoși foarte rar în aer liber.

În Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca secțiile erau mixte, pe același etaj fiind saloane pentru femei și saloane pentru bărbați; această dispunere a saloanelor crea probleme, existând plângeri de agresiune sexuală; în rapoartele de tură, verificate de echipa MNP, era consemnat faptul că un infirmier a găsit un pacient, după ușa unui salon, dezbrăcând o pacientă în scopul de a întreține relații sexuale.

● în unele saloane erau montate camere video, fiind încălcat astfel dreptul la viață privată al pacienților; ● în Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, echipa MNP a constatat existența, în cursul anilor 2022 și 2023, a unor fapte de agresiuni verbale (injurii), fizice (lovituri cu pumnii) și sexuale asupra pacienților, din partea personalului spitalului/agenți de pază, cercetate disciplinar și validate; unii pacienți reclamau inclusiv faptul că li s-a solicitat, de către un membru al personalului auxiliar, *să care dubele cu mâncare* și, atunci când a fost refuzat, acesta le-a adresat injurii (*retardați, jechoși, împușiți*); ● consultul efectuat de către medic se desfășura, de regulă, și în prezența personalului de supraveghere, nefiind respectat dreptul la intimitate și confidențialitatea datelor medicale ale pacientului (prezența personalului de supraveghere trebuie să fie permisă doar la solicitarea expresă a medicului, dacă există elemente de risc pentru medic și/sau pentru pacient); ● nu erau respectate prevederile legale privind procedura internării nevoluntare: ● termenul de întrunire a Comisiei de Internare Nevolutară (CIN) la maximum 48 ore de la notificarea cu propunerea internării nevoluntare - internările de vineri erau văzute luni de către CIN, ● termenul de evaluare a pacientului la fiecare 30 de zile, după ce instanța a confirmat decizia de internare nevoluntară; ● în ceea ce privește sesizarea instanței cu privire la confirmarea deciziei de internare nevoluntară, în termenul legal de 24 ore, aceasta nu putea fi sesizată la sfârșit de săptămână sau în zilele de sărbătoare legală, neavând program de lucru; ● audierea pacienților de către judecători se efectua, ca regulă, prin videoconferință, în timpul videoconferinței fiind prezent și asistentul social sau un membru al personalului RUNOS, inclusiv un coleg pentru a

asigura partea tehnică; tot prin videoconferință avea loc și întrevederea pacientului cu avocatul desemnat din oficiu sau nu avea loc deloc; în Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, discuțiile pacient – avocat, dar și pacient – judecător, aveau loc inclusiv telefonic, în cazul pacienților care nu se puteau deplasa pentru videoconferință), ceea ce duce în derizoriu relația pacientului cu avocatul său și audierea pacientului de către instanță; ● conținutul mecanic se aplica cu încălcarea prevederilor legale: pentru potențial heteroagresiv, ceea ce denotă faptul că nu era aplicată în toate cazurile ca ultimă soluție; aplicare a măsurii pentru un interval de 4,5 – 7 ore, pe timpul nopții, contrar legislației în materie (aplicarea conținutului pentru maximum 4 ore); în aceste perioade, funcțiile vitale erau monitorizate și la interval de o oră (în condițiile în care legea prevede verificarea funcțiilor vitale la fiecare 15 minute) și nu apăreau consemnări cu privire la îndeplinirea nevoilor fiziologice; conținutul se aplica și la patul pacientului; la aplicarea conținutului participa și agentul de pază; utilizarea ca mijloace de conținut a cămășilor de forță, mijloace care nu sunt prevăzute în legislația în materia sănătății mintale în vigoare; ● nu existau afișe informative cu privire la drepturile în calitate de pacient și date de contact ale diverselor instituții cu competențe în sfera drepturilor pacientului, care să fie accesibile pacienților; ● nu exista cutie pentru sesizări/reclamații; ● în cazul internărilor voluntare, nu toate formularele de consimțământ erau semnate de pacienți, iar în cazul unora dintre ele nu se putea aprecia dacă pacientul a fost de acord sau nu, inclusiv cu internarea și administrarea de medicamente, întrucât nu era bifată opțiunea acestuia (DA sau NU); ● prezența cazurilor sociale, menținerea acestora în spital realizându-se printr-un sistem de externare/internare în evidențe, și prelungirea șederii în spital pentru o altă perioadă de timp, care, deși nu necesitau/nu mai necesitau spitalizare, nu puteau reveni în sistemul de protecție socială, din lipsă de locuri, fiind un factor de creștere al gradului de ocupare al spitalului, în condițiile în care, de mai mult de 1 an, a crescut adresabilitatea persoanelor pentru serviciile de psihiatrie; ● pacienții nu erau implicați în activități de terapie ocupațională sau ergoterapie, întrucât nu exista personal care să coordoneze aceste activități;

- **penitenciare:** ● condiții de cazare necorespunzătoare: prezența insectelor (gândaci, ploșnițe); camera de tranzit necesita intervenții de reparații și întreținere ample, întrucât starea de fixație a instalațiilor sanitare era învechită, ruginită și cu funcționalitate redusă; toalete urât mirositoare urmare posibilă și a unor deficiențe privind o canalizare deficitară; saltele erau deteriorate (rupte și/sau murdare); erau insuficiente spații pentru depozitarea obiectelor personale; un număr mare de paturi erau situate la al treilea nivel; camerele nu aveau mobilier, deținuții fiind obligați să mănânce în pat; ● nu exista o evidență a persoanelor încadrate într-un grad de handicap sau de invaliditate; ● nu existau programe și activități diversificate adresate persoanelor private de libertate cu nivel de studii medii și superioare, ținând cont și de noile realități pe piața muncii; ● un procent de 17% din rapoartele de incident întocmite în cadrul Penitenciarului Slobozia (37 rapoarte de incident, din 213 rapoarte întocmite în perioada ianuarie – august 2024) au fost clasate de comisia de disciplină; or, potrivit Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, *administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele*; ● s-au aplicat sancțiuni privind dreptul de a primi vizite pe o perioadă de cel mult 3 luni (de exemplu, 25 sancțiuni în perioada ianuarie – august 2024, în Penitenciarul Slobozia), în condițiile în care, conform Regulii nr. 43 din Regulile Nelson Mandela, sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia; aplicarea sancțiunii disciplinare constând în suspendarea dreptului la vizite afectează relația deținuților cu familiile și reintegrarea psihosocială postliberare a persoanelor private de libertate.

- **centre de reținere și arestare preventivă:** ● condiții de cazare necorespunzătoare: suprafețele camerelor erau de dimensiuni reduse, existând foarte puțin spațiu personal pentru persoanele custodiate; nu era asigurat iluminatul de veghe în toate camerele; curtea de plimbare nu era dotată conform prevederilor legale, astfel încât persoanele private de libertate să poată să-și exercite dreptul la plimbare în mod corespunzător; ● nu exista un paravan pentru efectuarea percheziției corporale cu respectarea dreptului la intimitate al persoanei custodiate; ● nu era amenajată o cameră pentru izolarea persoanelor private de libertate care se pot manifesta violent; ● cele mai multe persoane arestate/reținute nu știau că puteau beneficia de servicii de asistență psihologică - o situație des întâlnită de MNP în centrele de reținere și arestare preventivă; ● nu era nerespectat principiul separației pe vârste (prevăzut de art. 43 ale Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal) - de exemplu, la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău, la data vizitei echipei MNP, un minor era cazat cu 2 adulți; reprezentanții centrului au precizat că acesta fusese transferat cu câteva zile înaintea vizitei, de la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul IPJ Neamț pe motiv de supraaglomerare și a fost pus în cameră cu cei 2 adulți (34 de ani și 61 de ani), întrucât, la momentul introducerii acestuia în centru erau multe persoane custodiate, nu existau persoane minore sau de vârste apropiate, iar cei doi adulți cu care a fost cazat erau din județul Neamț, îl cunoșteau pe minor și manifestau empatie față de acesta; ● nu exista un spațiu prevăzut pentru acordarea comunicărilor online.

Majoritatea centrele de reținere și arestare preventivă sunt amplasate la demisolul clădirilor. Referitor la recomandările MNP privind identificarea unor locații supraterane pentru toate centrele de reținere și arestare preventivă, care să corespundă standardelor europene sub aspectul suprafeței, volumului, ventilației și care să nu fie situate la demisolul clădirilor, conform răspunsului comunicat de Inspectoratul General al Poliției Române (IGPR), a fost aprobat și adoptat Planul de Acțiune pentru perioada 2020-2025 (elaborat în vederea executării hotărârii-pilot Rezmiveș și alții împotriva României). În scopul aducerii la îndeplinire a măsurilor prevăzute în documentele de referință, IGPR a inițiat măsuri de creștere și modernizare a capacității de cazare la nivelul centrelor de reținere și arestare preventivă. Locurile noi/modernizate de deținere vor respecta standardele menționate de CEDO prin hotărârea pilot Rezmiveș și vor garanta spațiul de minimum 4 mp.

- **centre pentru migranți:** ● condiții de cazare necorespunzătoare: camere de cazare neigienizate și nezugrăvite, cu pereți murdari/scoroșiți și igrasie; cazarmament vechi/uzat; lipsa dulapurilor pentru depozitarea bunurilor personale ale persoanelor private de libertate; lipsa sistemelor de aer condiționat, care să asigure o temperatură optimă pe perioada verii, ținând cont că în ultimii ani, temperaturile au atins praguri de peste 40 de grade Celsius; cabinele de duș nu aveau perdele pentru asigurarea intimității celor care le utilizau; ● în situația persoanelor custodiate, polițiștii de frontieră asigurau îmbrăcăminte necesară acestora, întrucât nu exista un fond în acest sens (Camera de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Tulcea); ● posturi vacante (psiholog, ofițer, îngrijitor, fochist, instalator); schema de personal pentru pază era insuficientă pentru derularea activităților specifice centrului; ● la fișa de consultații nu era atașat consimțământul informat pentru accesul la tratamentele care se impuneau; ● persoanele custodiate nu aveau la dispoziție activități care să le ajute la petrecerea timpului în centru; ● procedura de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere nu conținea informații în ceea ce privește admiterea persoanelor cu afecțiuni medicale care au asupra lor medicamente, a persoanelor cu patologii psihiatrice sau a celor cu medicație psihotropă cronică, care sunt reținute până la încheierea procedurilor de identificare;

- **unități rezidențiale pentru copii:** ● condiții de cazare necorespunzătoare: camere neaerisite; persistența unor mirosuri neplăcute; pereți goi, fără obiecte decorative (tablouri, ornamente etc.); lipsa personalizării camerelor; pe pardoseli nu existau covoare, traverse sau mochete; ● nu au existat consemnări privind desfășurarea unor sesiuni de informare a beneficiarilor cu privire la drepturi; ● nu erau întocmite fișe de evaluare psihologică a copilului, a rapoartelor trimestriale privind evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit, a planurilor de intervenție psihologică personalizată; ● nu era asigurată permanența asistenței medicale; ● beneficiarii nu erau consultați la alcătuirea meniurilor zilnice; ● posturi vacante (educator, asistent social, îngrijitor) sau care nu erau prevăzute în organigramă; ● nu erau organizate cursuri de formare profesională continuă a personalului; ● computerele la care-și desfășurau activitatea specialiștii, inclusiv asistenții sociali, erau depășite moral și fizic; ● în fișele de incident nu erau consemnate măsurile ulterioare luate, dacă beneficiarii implicați au primit consiliere psihologică; de asemenea, nu era completate rubricile privind starea actuală a persoanei și ce schimbări ale situației au intervenit.

► În cadrul rapoartelor de vizită întocmite de MNP în anul 2024, au fost formulate **573 recomandări** către unitățile monitorizate și autoritățile ierarhic superioare. **În mare majoritate, recomandările au fost implementate.**

În cazul recomandărilor aflate în curs de implementare, au fost precizate termene de implementare, iar în cazul recomandărilor rămase neimplementate, motivele au fost justificate (în principal, lipsa fondurilor necesare, cadrul legal care stipulează supendarea ocupării posturilor vacante prin concurs sau examen, până la data de 31 decembrie 2024, dar și lipsa candidaților).

Astfel, în cazul **Centrului de Asistență Medico-Socială Fierbinți-Târg**, unde era necesară reconfigurarea băilor, prin înlocuirea căzilor vechi de fontă cu spații de duș adaptate nevoilor locomotorii ale beneficiarilor, la recomandarea MNP în acest sens, conducerea centrului a comunicat următoarele: *Problema grupurilor sanitare este una complexă. Conducerea Centrului a avut ca prioritate principală în acest an recondiționarea totală a grupurilor sanitare, însă datorită resurselor financiare limitate nu am reușit să realizăm în totalitate obiectivele propuse, intervenind doar acolo unde era imperios necesar. Odată cu noul an bugetar vom înainta CJ Ialomița solicitarea noastră de alocare a sumelor necesare recondiționării totale a grupurilor sanitare.*

În cazul **Penitenciarului Slobozia**, la recomandarea MNP de încadrare cu personal medical (medici, asistenți) a posturilor vacante și/sau contractarea de servicii medicale cu colaboratori externi, conform răspunsului comunicat, posturile unice vacante au fost scoase la concurs în anul 2024, dar nu au fost încadrate: pentru postul de conducere de medic șef nu au existat candidați înscriși; postul unic de execuție de asistent medical (stomatologie) a fost scos la concurs de 2 ori în cursul anului 2024, fără a fi încadrat (în cazul primului concurs, ambii candidați înscriși nu au promovat etapa testării psihologice, iar în cadrul celei de-a doua sesiuni nu au existat candidați înscriși); pentru postul unic de execuție de asistent medical (igienă) nu au existat candidați înscriși. În consecință, în vederea asigurării dreptului persoanelor private de libertate la asistență medicală, singurele soluții de moment, în contextul legislației actuale pentru exercitarea atribuțiilor funcției de medic de la nivelul Penitenciarului Slobozia au fost asigurarea prezenței în unitate a unui medic de medicină generală din cadrul altei unități penitenciare, desemnat de către Direcția de Medicală din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor sau încheierea unui contract de prestări servicii cu un medic din afara sistemului penitenciar.

Conducerea **Centrului de Rețineră și Arestare Preventivă Bacău**, a motivat neîndeplinirea recomandării MNP în sensul modificării/suplimentării structurii organizatorice conform nevoilor

reale ale centrului, invocând cadrul legal care nu permite efectuarea de angajări, precum și faptul că sunt necesare demersuri legale care implică programări de investiții și cheltuieli neprevăzute.

În cazul *Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri*, unde supraaglomerarea era de 160%, conducerea spitalului a invocat faptul că internările și externările în/din instituție sunt dictate exclusiv de sentințele penale conform art. 110, respectiv art. 109 Cod penal emise de către instanțele de judecată abilitate.

Exemple de recomandări implementate cu succes

- La recomandarea MNP adresată către *Ministerul Afacerilor Interne* (MAI), având ca obiect crearea unui instrument standardizat, unic, de tipul interviului structurat, aplicat de medic la vizita medicală, în *centrele de reținere și arestare preventivă*, în care să se menționeze și faptul că persoana reținută/arestată a fost informată în legătură cu posibilitatea de a beneficia de asistență psihologică, Direcția Medicală a MAI a comunicat că urma să se propună formarea unui grup de lucru, cu ocazia convocării șefilor centrelor medicale județene, în vederea realizării unui astfel de instrument standardizat, care să cuprindă elementele menționate de Avocatul Poporului.

- La *Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Stăuceni*, urmare a recomandărilor MNP, a fost achiziționat mobilierul necesar pentru desfășurarea activității în cabinetul medical (pat de consultații, paravan și dulapuri suficiente pentru depozitarea medicamentelor și a materialelor medicale).

- Urmare a recomandărilor MNP ce vizau condițiile de cazare, *Serviciul Teritorial al Poliției de Frontieră Constanța* a comunicat că Serviciul Logistic din cadrul Gărzii de Coastă a stabilit lucrările necesare și a calculat sumele de bani aferente pentru igienizarea și modernizarea spațiului destinat Camerei de triere, iat în anul 2025 se vor face demersuri privind solicitarea fondurilor necesare.

- În *Centrul de Plasament Sulina*, la recomandarea MNP, au fost achiziționate laptopuri/computere pentru copii, în vederea deprinderii de cunoștințe informatice și dezvoltării de abilități legate de facilitarea accesului la digitalizare.

- La *Penitenciarul Găești*, la recomandarea echipei MNP de reducere a supraaglomerării, s-au întreprins toate măsurile necesare în vederea continuării lucrărilor la obiectivul de investiții „Transformare atelier producție în spații de detenție”, pentru crearea a 48 noi locuri de cazare. De asemenea, pentru obiectivul de investiții „Transformare pavilion administrativ III în spații de detenție”, care presupune demolarea și reconstruirea unei secții noi cu o capacitate de 48 locuri, au fost contractate lucrările și emis ordinul de începere a lucrărilor de demolare.

- În cadrul *Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri*, urmare a recomandării MNP, a fost completată organigrama cu un post de asistent social, suplimentar față de cel existent și au fost efectuate demersuri pentru ocuparea acestuia.

- În *Penitenciarul Slobozia*, la recomandarea MNP, în sensul eliminării sau reducerii gradului de supraaglomerare, găsirea unor soluții și cu privire la persoanele deținute aflate în tranzit, întrucât aglomerarea atâtor persoane în același spațiu ridică probleme de igienă, de disconfort ridicat, care se adaugă la problemele deja existente ale deținuților, conform răspunsului comunicat, administrația penitenciarului a întreprins următoarele demersuri:

- a informat directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) în vederea redistribuirii persoanelor private de libertate în alte locuri de detenție, precum și a celor care nu se încadrează în prevederile referitoare la profilarea penitenciarului; a înaintat liste cu deținuți clasificați în regim închis, deschis și semideschis, care au primit aviz favorabil de la comisia pentru individualizarea regimului de executare, în vederea transferării acestora la alte unități penitenciare de profil;

- a monitorizat efectivele de deținuți, fiind luate măsuri de echilibrare a efectivelor de deținuți, în cadrul secțiilor de deținere și a camerelor de cazare, ținându-se cont de criteriile de separațiune;

- în vederea maximizării capacității de cazare a persoanelor private de libertate, în luna octombrie 2024, Penitenciarul Slobozia a transmis către ANP o notă conceptuală și tema de proiectare „Intervenție Pavilioane de deținere Penitenciarul Slobozia”, în vederea avizării, demers prin care se urmărește suplimentarea locurilor de cazare, amenajarea și dotarea acestora, astfel încât să se permită aplicarea legală a regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate, cu respectarea dispozițiilor ordinului ministrului justiției OMJ 2772/C/2017 prin care se aprobă normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

În cazul aceluiași penitenciar, la recomandarea MNP, în perioada 23-26 septembrie 2024 a avut loc o instruire pe linie medicală din partea ISU "Barbu Catargiu" Ialomița care a vizat tot personalul Penitenciarului Slobozia; activitatea a avut drept scop instruirea personalului pentru acordarea primului ajutor și folosirea aparatului defibrilator.

- În **Centrul de Îngrijire și Asistență Pitești**, urmare a recomandării MNP, conducerea centrului a organizarea sesiuni de instruire cu personalul, cu privire la teme precum: Egalitatea de șanse; Respect pentru diversitate; Respect și încurajare pentru autonomia individuală și independența persoanelor cu dizabilități.

- La recomandarea MNP, adresată conducerii **Centrului Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Timișoara**, a fost identificată o cameră în Pavilionul E al centrului, care a fost pusă la dispoziția solicitanților de azil pentru desfășurarea de activități religioase.

- În cadrul **Penitenciarului Satu Mare**, urmare a vizitei MNP, au fost actualizate toate datele din fișele psihologice și fișele de desfășurare a intervențiilor, precum și din celelalte documente cu consemnări incomplete, din dosarele de educație și asistență psihosocială a persoanelor private de libertate.

- Urmare a vizitei efectuate la **Spitalul Județean de Urgență Giurgiu - Secția exterioară psihiatrie Vadu Lat**, conform răspunsului comunicat de Consiliul Județean Giurgiu (sesizat ca autoritate ierarhic superioară, întrucât spitalul nu a răspuns la unele recomandări privind condițiile de cazare, dar și pentru a sprijini spitalul care era condiționat de o finanțare foarte mică pentru executarea lucrărilor necesare), au fost dispuse măsuri în vederea ducerii la îndeplinire a recomandărilor formulate cu ocazia vizitei, astfel: au fost îndepărtate obiectele cu risc de accidentare din curtea Secției, urmând a se repara băncile și foisorul existent; s-au îndepărtat foliile opace de la geamurile saloanelor; îndepărtarea pregurilor de la intrarea în saloane și grupuri sanitare urma a se efectua până la sfârșitul anului; accesibilizarea spațiilor pentru persoanele cu dizabilități locomotorie era în curs de finalizare, termenul final fiind 15 decembrie 2024; s-a amplasat un televizor pe holul Secției psihiatrie cronici bărbați.

De asemenea, în vederea reabilitării și modernizării Secției Psihiatrie Vadu Lat, a fost întocmit DALI-ul aferent obiectivului de investiții și, ulterior, în urma desfășurării procedurii de licitație, a fost atribuit contractul de proiectare și execuție, obiectul contractului fiind „Reabilitarea și modernizarea Corp C2, C6, C7, extindere și supraetajare parțială corp C5 amenajare incintă Secție exterioară de psihiatrie Vadu Lat, inclusiv dotare”. În vederea finalizării obiectului de investiții respective, contractul de execuție a fost depus la CNI- Compania Națională de Investiții, afându-se, la data comunicării răspunsului, pe Lista sinteză a programului unității sanitare, derulat de Compania Națională de Investiții.

► Pe parcursul anului 2024, **MNP a colaborat cu celelalte domenii de activitate și Birouri Teritoriale ale instituției Avocatul Poporului**, prin efectuarea de anchete în comun și elaborarea

de răspunsuri către diverse entități, de exemplu: ● cu *Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale*, privind întocmirea răspunsului către Ombudsman-ul Național din Țările de Jos, cu privire la elaborarea documentului de bune practici pentru Conferința IOI (International Ombudsman Institute) din 2024; ● cu *Domeniul drepturile familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap* privind lansarea Raportului Special privind implementarea hotărârilor CEDO în cazul internărilor nevoluntare în spitalele de psihiatrie; ● cu *Domeniul apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului - Avocatul Copilului*, privind întâlnirea cu Grupul de monitorizare interdepartamental al Ucrainei în scopul evaluării șederii copiilor ucraineni în România; ● cu *Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare*, privind solicitarea Asociației „Pro Refugiu” de informații necesare la elaborarea unui raport privind România, având ca tematică aspecte care vizau azilul și migrația, solicitanții de azil și beneficiarii unei forme de protecție internațională; ● cu *Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii*, privind solicitarea DGPMB – Serviciul de Investigații Criminale, de informații referitoare la aplicarea măsurii conțenționării mecanice în centrele de recuperare și reabilitare neuropsihică, raportat la prevederile Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată; ● cu *Biroul Teritorial Alba*, la efectuarea a două anchete la Inspectoratul Județean de Poliție Alba, respectiv la Penitenciarul de maximă siguranță Aiud; ● cu *Biroul Teritorial Bacău*, la două anchete efectuate la Centrul de Abilitare și Reabilitare Casa Colibri Războieni, județul Neamț, respectiv la Penitenciarul Bacău.

Propuneri de modificare legislativă

Cu ocazia vizitei efectuate la Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, reprezentanții spitalului au menționat echipei MNP cazul unui pacient internat nevoluntar, dispărut din spital, care nu a fost găsit de organele de poliție. Pentru soluționarea situației juridice a acestuia s-a luat legătura cu instanța de judecată, care a menținut măsura internării nevoluntare, apreciind că spitalul dispune de metodele necesare pentru a readuce pacientul în unitate. În consecință, acesta figura pe evidențelor lor ca internat nevoluntar (în evidențe consemnau „pacient fugit”). În tot acest timp, cum au aflat ulterior, pacientul (consumator de droguri) a fost internat la Spitalul Clinic de Psihiatrie „Prof. Dr. Alexandru Obregia”. La solicitarea lor, pacientul a revenit în spital, pentru încetarea internării nevoluntare.

Pentru a se evita astfel de situații (dubla internare), MNP apreciază ca necesară înființarea unui registru electronic unic la nivel național, în care să fie consemnate toate internările nevoluntare, la care să aibă acces doar instanțele de judecată sesizate în cazul procedurilor de internare nevoluntară (pentru respectarea dreptului la viață privată al pacientului).

Acțiuni de mediatizare a atribuțiilor MNP, participarea la conferințe, simpozioane interne și internaționale, pregătirea personalului, grupuri de lucru

La stabilirea activităților anuale, MNP are în vedere recomandarea SPT de a pune accent nu numai pe vizite, dar și pe alte activități de prevenire, precum acțiuni de mediatizare (acțiuni de sensibilizare în ceea ce privește prevenirea torturii) (CAT/OP/ROU/1).

► **Pentru sporirea gradului de conștientizare cu privire la prevenirea torturii și a rețelilor tratamente, dar și la mandatul și activitatea MNP, membrii acestuia au desfășurat, și în anul 2024, o amplă activitate de mediatizare/informare**, adresată atât persoanelor lipsite de libertate, cât și personalului din locuri de detenție și autorităților care au în subordine unități supuse monitorizării MNP, precum și organizațiilor neguvernamentale colaboratoare și colaboratorilor externi, de exemplu: • *direcții generale de asistență socială și protecția copilului - DGASPC* (Prahova, Baia Mare); *centre pentru persoane adulte cu dizabilități* (Centrul de Abilitare și

Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități - CAbR Câmpina, județul Prahova; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități – CIA din cadrul Complexul de Servicii Comunitare „Cireșarii” Ploiești, județul Prahova; CIA „Sf. Anton” Timișu de Sus, județul Brașov; CIA Timișu de Sus, județul Brașov; Locuințele Protejate Lazu și Cumpăna, județul Constanța; Centrul de Îngrijire și Asistență Pitești, județul Argeș; Complexul de Servicii pentru Persoane cu Dizabilități Pitești, județul Argeș; CIA Govora, județul Vâlcea; CIA Dobrița, județul Gorj; CIA „Sfântul Dimitrie cel Nou” Filiași, județul Dolj; CIA Ocna Mureș, județul Mureș; CIA Baia de Arieș, județul Alba; Locuința Maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Bărbant, județul Alba); • *cămine pentru persoane vârstnice* (Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice ”Perla Senior Snagov”, județul Ilfov; Ansamblul Rezidențial de Îngrijire și Asistență Socială pentru Persoane Vârstnice Moșia Bunicilor - Casa Nuci, județul Călărași; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice, sat Schitu, comuna Costinești, județul Constanța; Centrul Social pentru Recuperare Persoane Vârstnice Zimnicea, județul Teleorman; Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Andrei” Bărbant, județul Alba); • *penitenciare* (București-Rahova, București-Jilava, Drobeta-Turnu Severin, Aiud, Penitenciarul – Spital Târgu Ocna); • *centre pentru copii* (Centrul de Plasament Sulina, județul Tulcea; Casa de tip familial Sâmbăta Mare, județul Tulcea, Casele de tip familial Cocorii 1, 2 și 3 Tulcea; Complexul de Servicii de tip Rezidențial pentru Copii „Sf. Nicolae” Caracal, județul Olt; Centrul de Plasament Găvojdia – Casa de Tip Familial „Sf. Ioan Nădrag”, județul Timiș; Centrul Maternal din cadrul DGASPC Hunedoara; Centrul Maternal Materna din cadrul DGASPC Mureș; Casele de Tip Familial din Târgu Frumos, județul Iași; Complexul de Servicii Rezidențiale „Ion Creangă” Piatra Neamț, județul Neamț); • *spitale de psihiatrie* (Spitalul Județean de Urgență Târgoviște - Secția exterioară Psihiatrie cronici Gura Ocnitei, județul Dâmbovița; Centrul de Evaluare și Tratament al Toxicodependențelor pentru Tineri „Sf. Stelian”, municipiul București); • *centre de reținere și arestare preventivă* (Nr. 1 București, Călărași, Mehedinți, Teleorman, Tulcea, Nr. 3 București, Caraș Severin, Mureș, Sălaj); • *organizații neguvernamentale* (Asociația Europeană a Drepturilor Omului și Protecției Sociale; Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Filiala Regională Craiova; Asociația Filantropia Ortodoxă Alba Iulia; Fundația RUHAMA Oradea; Asociația Pentru Parteneriat Comunitar Brașov; Asociația pentru Siguranță Comunitară și Antidrog ASCA Filiala Harghita; Asociația Umanitară Împreună pentru ei Baia Mare; Fundația Un Copil, o speranță UCOS – Sibiu); • Școala Națională de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna, județul Bacău; • *colaboratori externi ai MNP* (medici, psihologi și asistenți sociali).

► MNP a desfășurat **activități de pregătire profesională a personalului din unități aflate în competența sa de monitorizate**, de exemplu: Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina, județul Prahova; Locuințele Protejate Lazu și Cumpăna, județul Constanța; Căminul pentru persoane vârstnice Văratec, județul Neamț; Penitenciarul Mărgineni; DGASPC Prahova; Casa de tip familial Sâmbăta Nouă, județul Tulcea; Casele de tip familial Cocorii 1, Cocorii 2 și Cocorii 3, municipiul Tulcea, județul Tulcea, pe teme precum: conceptele de tortură și rele tratamente; importanța activităților de prevenire a torturii și a relelor tratamente în locurile de detenție și prezentarea atribuțiilor și activităților MNP; aspecte constatate în vizitele MNP etc.

► În cursul anului 2024, membrii MNP au participat (fizic sau online) la o serie de **webinarii, întâlniri, conferințe, simpozioane, organizate la nivel național și internațional** și, în concordanță cu *Liniile directoare privind mecanismele naționale de prevenire*, elaborate de Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT), au urmat, în mod regulat, **sesiuni de pregătire profesională**, pe teme precum:

managementul deținuților în greva foamei; particularități ale interviuării persoanelor private de libertate; modalități de identificare/depistare a semnelor de abuz sau neglijare, în cazul beneficiarilor/pacienților imobilizați la pat; reintegrarea socială a persoanelor private de libertate; Regulile Bangkok; asistența socială a femeilor private de libertate în penitenciare; pregătirea vizitei MNP; persoane aflate în situații de vulnerabilitate private de libertate; gestionarea situației determinate de refuzul de hrană a străinilor custodiați în centrele pentru cazarea străinilor luați în custodie publică; necesitatea asistenței psihologice a minorilor în centrele de reținere și arestare preventivă; asigurarea asistenței medicale în centrele de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități, în centrele de reținere și arestare preventivă și în penitenciare; desfășurarea intervențiilor de tip psihologic cu femeile private de libertate în cadrul penitenciarelor. De asemenea, a urmat cursuri organizate de Consiliul Europei, pe platforma HELP.elearnig.

Colaborarea cu SPT, APT, MNP-uri și alți parteneri internaționali

► Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT)

MNP a contribuit la studiul efectuat de Echipa Regională Europeană (ERT) din cadrul SPT, privind definiția largă a termenului „privare de libertate” din art. 4 din OPCAT, care acoperă o varietate de situații de privare de libertate, care nu trebuie neapărat să fie cu sediul pe teritoriul suveran al statului parte; în acest sens, MNP s-a adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor, Inspectoratului General pentru Imigrări, Ministerului Muncii, familiei, tineretului și solidarității sociale, precum și Ministerului Sănătății, privind înțelegerile extrateritoriale referitoare la închirierea unor facilități între state (parte sau nu la OPCAT) unde persoanele pot fi private de libertate.

De asemenea, în cursul anului 2024, a avut loc o serie de întâlniri online și corespondență cu domnul Martin Zinkler, membru SPT, raportor de țară pentru România, privind activitatea MNP.

► Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR)

La apelul OHCHR, MNP a comunicat informațiile solicitate în vederea elaborării Raportului despre religie sau credință și tortură și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

► Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT)

În cursul anului 2024, MNP a participat la evenimentele organizate de APT pentru MNP-uri, precum și la întocmirea, de către Asociație, a Raportului global privind femeile deținute în penitenciare. Raportul a fost prezentat public în cadrul webinarului organizat de APT în data de 12 decembrie 2024.

► Mecanisme Naționale de Prevenire - SEE NPM Network

MNP România este parte a Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire din Europa de Sud-Est, calitate în care, și în acest an, a menținut corespondență cu membrii rețelei, dar și cu alte MNP-uri internaționale, și a participat, online, la evenimente comune, precum: „Monitorizarea condițiilor materiale de detenție și a drepturilor persoanelor aflate în arest preventiv”, eveniment organizat de Consiliul Europei (CoE), în cadrul Forumului European NPM (4 -5 iunie 2024) și evenimentul de lansare a Ghidului Preventiv al MNP din Marea Britanie, organizat de MNP din Marea Britanie (27 iunie 2024).